

СУЧАСНА ЖІНКА: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті розглянуто соціально-психологічний портрет сучасної жінки. Розглянуто роль жінки в статусі керівника та бізнесвумен, а також домогосподарки. Наведені результати дослідження ставлення студентської молоді до ролі жінки в сучасному суспільстві.

Ключові слова: жінка-керівник, соціально-психологічний портрет жінки, гендерна політика, жінка домогосподарка.

Abstract

The article describes social-psychological portrait of the modern woman. Discuss the role of women in the status of the Director and businesswoman and housewife. The results of a study of students' views toward the role of women in modern society.

Keywords: female head, socio-psychological portrait of women, gender policy, woman housewife.

У пізнанні людиною самої себе жінка посідає домінуюче становище. Від вирішення цього завдання багато в чому залежить досягнення кінцевого результату. І це не перебільшення. Правий Жюль Мішле, який написав: "Виховувати дівчинку - це виховувати саме суспільство, тому що воно виходить з родини, де душею є жінка". Проте треба констатувати, що помітного успіху на цьому поприщі не помічено [1].

Жіночий образ переважно зберігається як міфопоетичний. Вона - Єва, що прилучила людство до гріхопадіння, амазонка - жінка-войовниця і навіть відьма - володарка магічних знань. Правда, література і мистецтво докладають чимало зусиль, аби його зруйнувати, надавши йому іншого змісту. І досягли в цьому чималих "успіхів". На цьому тлі тенденція бачити в жінці політика чи підприємця, що з'явилася останнім часом, не має успіху. Коли мова заходить про жінку у нас одразу спрацьовує культурологічний стереотип: берегиня домашнього вогнища, мати, продовжувачка роду. Це святі ролі жінки, вони були такими протягом тисячоліть і такими залишаються. Але у сьогоднішньому світі жінку вже давно не влаштовує суто домашня роль. Вона претендує - і небезпідставно - на роль значно активнішу. Жінки доводять, що їм цілком під силу займатися будь-яким видом бізнесової, економічної, державної, законотворчої діяльності. Одним із завдань сучасного суспільства є підвищення статусу жінок, усвідомлення всіма, жінками у тому числі, цієї зміни як справи, що підкажує здоровий глузд. У наш час лідерами, керівниками стають не лише чоловіки, як переважно було раніше, але і жінки. Жінки ламають стереотипи, властиві лідерам, керівникам, привносять в ділове життя нові риси і зміни. Проблеми, що хвилюють жінку, напевно, в усьому світі схожі. Лише в залежності від стабільності, рівня цивілізованості суспільства змінюється їхня ієрархія. Для української жінки ця "ієрархія проблем" виглядає таким чином: фінансове становище родини (75%), дорожнеча продуктів (45%), власне здоров'я та здоров'я родини (42%), безробіття (39%). У нашому суспільстві жінка виявилася в парадоксальній ситуації: на неї звалили всю відповідальність за сім'ю, тоді як чоловік від родинної відповідальності був відчужений. У жінок не було можливостей для функціонування поза сім'єю, можливостями для ділової активності. Конфлікт полягає в протиріччі цінностей "сім'я, будинок, кохання" і цінностей незалежності і зростання. Приблизно 1/3 всі нервові розлади в бізнес-леді походять від зіткнення їх ролі керівника на роботі і виконавця будинку. Автори прийшли до висновку, що головна перешкода ділової кар'єри багатьох жінок - в невмінні дівчаток, а потім і жінок ладнати між собою, "грати в команді", бути поблажливими до недоліків інших людей [2].

Жінки здатні впоратися і з сім'єю, і з роботою. Переважна більшість - 94% з 100 працюючих матерів, в яких діти знаходилися удома, вважають, що вони добре справляються з обома роботами. Як це їм вдається? 39% вважають, що вони є дуже організованими людьми, 21% вважають, що їм в цьому допомагає чоловік. Психологи згодні з тим, що хоча жінки і отримують меншу плату за

рівну з чоловіками працю, робота для них важлива сама по собі, просто для самоповаги. Насправді, працююча жінка з дітьми менш схильна до ризику депресії, чим непрацююча [3].

Загальна кількість жінок України задіяна там, де треба вирішувати повсякденні побутові проблеми громадян і, зрештою, займатися мало творчою рутинною роботою. Можливо в Україні реалізується рекомендація Маргарет Тетчер: "Хочеш представництва - візьми чоловіка, хочеш реальної роботи - візьми жінку". Проте сьогодні українське суспільство має стільки нестерпно болючих проблем, більшість із яких пов'язана з найнезахищенішими верствами суспільства: жінками, дітьми, людьми похилого віку, - що доводить необхідність приходу жінки в політику в інтелектуальній аудиторії - означає ламатися у відчинені двері. Сьогодні спостерігається різке зростання малозабезпечених сімей, основну кількість яких становлять сім'ї, що складаються з матері та дитини. Не кажучи вже про такі резонансні проблеми українського суспільства, як використання жінки як сексуального товару за межами України [2].

Поглянемо для початку на кількість жінок у сфері освіти загалом. Занурившись у дані державної статистики, вже через кілька годин починає здаватися, що освіта - це таке собі "жіноче царство". Усього в українській середній та вищій школі працює 693,3 тис. викладачів та викладачок, з них жінок - 80%. Кожна десята працююча жінка зайнята у сфері освіти, тоді як відсоток чоловіків-викладачів і вчителів від усіх працівників цієї статі - 2,8%. Втім, треба зазначити, що у вищій освіті кількість чоловіків та жінок є більш співмірною - зі 158,5 тис. викладачів ВНЗ III-IV ступенів жінки складають 52,4% [4].

В даному дослідженні на питання «Що може завадити жінці стати успішним керівником?» 38,4% респондентів відповіли, що нічого не може завадити, це власні амбіції жінки, 19,2% - особисті принципи та риси характеру. Отже, робимо висновок, саме власні принципи жінки змушують її бути керівником. А також, було цікаво дізнатися результати дослідження «Якщо Ви жінка, то ким бачите себе в майбутньому? Якщо чоловік - то жінка, яку бачите поряд з собою буде:?» 70,8% відповіли, що жінки повинні бути вічно молодою і вічно красивою, 16,7% - вважають, що домогосподаркою. Більшість вважає жінка все ж таки може успішно поєднувати роботу і домашнє господарство.

Можна зробити висновок, що чоловіки не готові бачити жінку керівником, політиком, фахівцем, колегою. В той час, коли жінки не готові відмовитись від сім'ї і скоріше бачать себе матір'ю, дружиною; вважають себе соціально незахищеними.

Для того, щоб покращити ставлення до жінки, потрібно зрівняти з чоловіком у всіх сферах життя. Потрібно налаштувати певний механізм, що всі є рівними. Іншою важливою рисою є визнання необхідності поєднання різних соціальних ролей - не лише активної учасниці трудового і суспільного життя, але і "господарки будинку", матері. Проте жодна, навіть найпрогресивніша, соціальна практика не може відмінити психологічні труднощі, які виникають при "подвійній" зайнятості жінки на роботі й удома [3].

Успішне впровадження і регулювання гендерних відносин у суспільстві передбачає утвердження цінності гендерної рівності як у суспільстві загалом, так і різних його інституціях зокрема. Це, насамперед, недопущення гендерної дискримінації, забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у прийнятті суспільно важливих рішень (у першу чергу, у сфері політики та загалом на ринку праці), забезпечення рівних можливостей для жінок і чоловіків щодо поєднання професійних і сімейних обов'язків, унеможливлення проявів гендерного насильства тощо [5].

Загальною метою регіональних програм в Україні щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків є:

- створення системи всебічної підтримки громадянської активності молоді, спрямованої на самовизначення і самореалізацію, формування необхідних для цього правових, гуманітарних та економічних передумов;
- надання соціальних гарантій, забезпечення системної та комплексної політики у сфері сім'ї та демографічного розвитку, спрямованої на формування самодостатньої сім'ї та її здатності до усвідомленого народження і виховання дітей;
- утвердження гендерної рівності, зміцнення існуючих та створення нових механізмів з недопущення дискримінації за ознакою статі, розширення застосування позитивних дій, забезпечення економічної незалежності кожної статі;
- створення умов для більш широкої участі жінок у прийнятті суспільно важливих рішень, для поєднання професійних та сімейних обов'язків, викорінення гендерного насильства та подолання гендерних стереотипів;
- здійснення комплексних заходів на національному та регіональних рівнях щодо попередження торгівлі людьми, підтримки та захисту осіб, які постраждали від торгівлі людьми, розслідування та

покарання причетних до торгівлі людьми, а також визначення конкретних виконавців зазначених заходів та обсягів їх фінансування;

- запровадження концепції гендерного інтегрування у системі управління, розробка та запровадження ефективних механізмів, які забезпечать жінкам участь у прийнятті суспільно важливих рішень, формування гендерної культури та усунення гендерних стереотипів у суспільстві;
- включення гендерних підходів до системи підвищення кваліфікації та підготовки державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування [6].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Allref [Електронний ресурс] / Місце жінки в сучасному суспільстві // Режим доступу: http://allref.com.ua/uk/skachaty/Misce_jinki_v_suchasnomu_suspil-stvi
2. Найбільша колекція україномовних рефератів [Електронний ресурс] / Місце жінки в сучасному суспільстві // Режим доступу: <http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=32031>
3. Ua-referat.com [Електронний ресурс] / Психологічні особливості жінки-керівника // Режим доступу: <http://ua-referat.com/>
4. Cedos [Електронний ресурс] / Чим відрізняються чоловіки від жінок: про гендерну (не)рівність у вищій освіті // Режим доступу: <http://www.cedos.org.ua/en/discrimination/chym-vidrizniaiutsia-zhinky-i-choloviky-pro-hendernu-ne-rivnist-u-vyshchii-osviti>
5. Жінки в українській політиці: виклики і перспективи змін / Тамара Марценюк. - Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД), 2015. - 36 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://aslobodyanyuk.vk.vntu.edu.ua/file/45199188d0230f59dc43347ca5ded94b.pdf>
6. Забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків у всіх сферах життя українського суспільства. Дослідження у рамках участі України у Комітеті з питань державного управління Організації економічного співробітництва та розвитку щодо гендерному підходу до реалізації кадрової політики на державній службі на центральному та місцевому рівнях. – Київ, 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.center.gov.ua/attachments/article/14/ГЕНДЕР_АНАЛІЗ.doc

Анатолій Володимирович Слободянюк – к. соц. н., доцент кафедри суспільно-політичних наук, науковий керівник лабораторії соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця.

Катерина Сергіївна Філатова – студентка групи БМ-13б, Факультет будівництва, теплоенергетики та газопостачання, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: k.filatovamus@gmail.com

Slobodyanyuk Anatoly V. - PhD in Sociology, assistant professor of social and political sciences, scientific director of the laboratory of sociological researches Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa

Filatova Ekaterina S. - student of BM-13b, Faculty building, power engineering and gas supply, Vinnitsa National Technical University. Vinnitsa, e-mail: k.filatovamus@gmail.com